

Reactie Gemeente Enschede op de internetconsultatie wetsvoorstel woonplaatsbeginsel

Algemeen:

De gemeente Enschede kan zich vinden in de voorgestelde wetswijziging woonplaatsbeginsel. We verwachten dat dit de administratieve lasten en de onduidelijkheid over de verantwoordelijkheid op casusniveau zal verminderen.

Wel hebben we een paar vragen en opmerkingen. Deze betreffen:

- A. de verwachte extra prikkel om dure jeugdhulp eerder af te schalen of te bekorten en meer in te zetten op preventie;
- B. vervallen van het hoofdstuk 10 Jeugdwet, Overgangsrecht;
- C. geen specifiek overgangsrecht voor niet in een instelling of bij een pleegouder verblijvende jeugdigen bij wijziging verantwoordelijke gemeente;
- D. Gezinshuizen;
- E. Ondersteuning bij de implementatie.

A. Verwachte prikkel tot afschaling, bekorten en inzetten van preventie

Memorie van Toelichting (MvT) op de pagina's 6 en 10

Voor de voorgestelde wetswijziging worden naast de beperking van administratieve lasten en het verminderen van onduidelijkheid nog een aantal andere argumenten genoemd, nl:

1. de verantwoordelijke gemeente wordt geprikkeld om de jeugdhulp voor de jeugdige waar mogelijk af te schalen;
2. de gemeente wordt meer geprikkeld om jeugdigen niet onnodig lang dure jeugdhulp te verlenen;
3. de gemeente zal meer inzetten op preventie om uiteindelijk problemen en de inzet van duurdere jeugdhulp te voorkomen.

De argumenten 1 en 2 zijn zowel onder het huidige als onder het nieuw woonplaatbeginsel geldig. De betalende gemeente zal altijd geprikkeld zijn om dure jeugdhulp waar mogelijk af te schalen of te bekorten. In de huidige situatie zal dat de gemeente zijn waar de GI is gevestigd. Wel heeft deze gemeente vaak weinig mogelijkheden tot afschalen. In de nieuwe situatie ligt de druk bij de oorspronkelijke gemeente. In feite maakt het voor de gevoelde urgentie om af te schalen of om het dure verblijf zo kort mogelijk te laten zijn niet uit of de oorspronkelijke gemeente of de nieuwe gemeente verantwoordelijk is. De mogelijkheden hiertoe zijn (met de beperkingen die in de volgende alinea worden genoemd) in de nieuwe situatie naar verwachting wel groter.

Voor wat betreft de argumenten 1 en 3: Deze verantwoordelijkheid zal in de nieuwe situatie bij de oorspronkelijke gemeente liggen. Het belang daarvan onderschrijven we. Het zal echter nog een grote inspanning van de gemeenten vergen om de preventieve voorzieningen zodanig in te richten en af te stemmen op de jeugdhulp (en vice versa) dat dit in de praktijk ook haalbaar is, in voldoende mate beschikbaar is en vlekkeloos zal verlopen. Dit positieve effect is dus pas op termijn te verwachten.

MvT, pag 15, artikelsgewijze toelichting, Artikel I, onderdeel A, subonderdeel 2

De vraag is of onder het voorgestelde woonplaatsbeginsel in geval van verblijf, gemeenten vaker op afstand inhoudelijk verantwoordelijk zijn voor de ingezette jeugdhulp dan nu het geval is, m.n. in de gevallen waarbij sprake is van voogdij. We hebben daar nu geen zicht op. Jeugdhulp op afstand betekent:

- minder mogelijkheden tot maatwerk

Met name in geval van verblijf in een pleeggezin of gezinshuis, waar de jeugdige in een sociale omgeving is opgenomen, kan een beperkt zicht op de lokale omstandigheden en voorzieningen een beperking betekenen voor de inzet van maatwerk en voorliggende voorzieningen.

– Minder zicht op kwaliteit

Voor kinderen die op afstand wonen en jeugdhulp krijgen, maar wel onder de verantwoordelijkheid van de gemeente vallen is het toezicht op kwaliteit, en op de inzet van hulp op basis van het principe 'zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig' moeilijk.

B. Vervallen van het Hoofdstuk 10 Jeugdwet, Overgangsrecht

MvT, pag 17, artikelsgewijze toelichting, Artikel I, onderdeel C

Voorgesteld wordt om het thans in de wet opgenomen overgangsrecht te laten vervallen. Dit is mogelijk omdat dit overgangsrecht ziet op de thans uitgewerkte situatie voor de decentralisatie van alle jeugdhulp.

In de Jeugdwet wordt in hoofdstuk 10 steeds een overgangsrecht met een termijn van maximaal een jaar genoemd. Voor die gevallen is dit overgangsrecht inderdaad 'uitgewerkt'. In de Jeugdwet wordt hierop echter een uitzondering gemaakt in geval een jeugdige is aangewezen op pleegzorg:

Jeugdwet, artikel 10.3 lid 4:

'In afwijking van het tweede lid geldt ingeval sprake is van een indicatiebesluit waarin is vastgesteld dat de jeugdige aangewezen is op pleegzorg, geen einddatum voor de rechten en verplichtingen die verbonden zijn aan dit besluit jegens het college.'

Het overgangsrecht van artikel 10.3 lid 4 Jeugdwet is voor de jeugdigen die vóór 2015 in pleegzorg zijn geplaatst dus nog steeds van kracht. Het gaat bij pleegzorg vaak om langdurige plaatsingen.

MvT, pag 18, Artikel II, tweede lid

Het tweede lid regelt dat het recht op voorzetting van reeds voor de inwerkingtreding van deze wet aangevangen verblijf bij een pleegouder niet na uiterlijk een jaar eindigt. Derhalve loopt dit recht door totdat de plaatsing bij de pleegouder niet meer nodig is dan wel – zie het derde lid - niet meer verantwoord is.

We gaan er vanuit dat deze bepaling ervoor zorgt dat pleegzorg in alle gevallen, ook als dit al vóór 2015 is gestart, naadloos kan doorlopen. Mocht dit niet het geval zijn dan is onze aanbeveling om ervoor te zorgen dat dit wel het geval is.

C. geen specifiek overgangsrecht voor niet in een instelling of bij een pleegouder verblijvende jeugdigen bij wijziging verantwoordelijke gemeente

MvT, pag. 18, artikelsgewijze toelichting, Artikel II

'Voorliggend wetsvoorstel kan in theorie ook tot woonplaatswijziging leiden voor niet in een instelling of bij een pleegouder verblijvende jeugdigen van wie de gezagsdrager in gemeente A woont (zodat tot de inwerkingtreding van voorliggend wetsvoorstel die gemeente verantwoordelijk is voor de aan hem te leveren Jeugdwetvoorzieningen) maar die volgens de BRP ingezetene van gemeente B is (zodat vanaf de inwerkingtreding van voorliggend wetsvoorstel gemeente B verantwoordelijk wordt). Besloten is voor deze jeugdigen geen specifiek overgangsrecht te treffen, omdat het naar verwachting om een zeer klein aantal gevallen zal gaan. Gemeente B neemt in dit soort gevallen dus de verantwoordelijkheid over zonder dat er recht op voortzetting van een voor de inwerkingtreding van deze wet ingezette voorziening is.'

Hoewel het volgens de MvT naar verwachting om een zeer klein aantal gevallen zal gaan, kan het voor de betreffende jeugdigen betekenen dat de nieuw verantwoordelijke gemeente B per direct besluit de ingezette voorziening niet voort te zetten.

Er vanuit gaande dat gemeente A weloverwogen deze jeugdhulp heeft ingezet, is dit voor de betreffende jeugdigen een ongewenste situatie. De vraag is daarom of er ook voor deze kleine groep niet een overgangsrecht getroffen moet worden.

D. Gezinshuizen

In de voorgestelde wetswijziging wordt niet gesproken over jeugdigen die in een Gezinshuis wonen. Gezinshuizen zijn, net als een pleeggezin, een 'duurzame gezinsvorm'.

In de Jeugdwet artikel 2.3, zesde lid staat: 'Het college draagt er zorg voor dat de jeugdige in het geval van een uithuisplaatsing, indien redelijkerwijs mogelijk, bij een pleegouder of in een gezinshuis wordt geplaatst, tenzij dit aantoonbaar niet in het belang is van de jeugdige.'

Wellicht kan ook voor de jeugdigen die in een gezinshuis zijn geplaatst overwogen worden om in Artikel II op te nemen dat ook het recht op plaatsing in een gezinshuis door kan lopen totdat de plaatsing in het gezinshuis niet meer nodig is dan wel niet meer verantwoord is.

E. Ondersteuning bij de implementatie

We hebben op dit moment nog geen zicht op de hoeveelheid werk dat met de implementatie van de wetswijziging gemoeid zal zijn. We hebben ook geen capaciteit om de implementatie vorm te geven. In hoeverre komt er vanuit het ministerie ondersteuning in de vorm van informatieverstrekking of implementatiebudget?

Petra Pover
Senior adviseur maatschappelijke ontwikkeling
Gemeente Enschede
0623234749